

Nr 667

Av herr Wallmark, angående den framtida utbyggnaden av Tekniska museet.

I statsverkspropositionen år 1965 tillstyrkte departementschefen de allmänna riktlinjer för museets framtida uppbyggnad som de sakkunniga dragit upp (Tekniska museets framtida ställning och verksamhetsformer, Ecklesiastikdepartementet 1964) men förordade samtidigt att ökningen av antalet tjänster skulle ske i långsammare takt än vad som utredningen föreslagit. Av de 14 nya tjänster som de sakkunniga ansett böra tillkomma redan budgetåret 1965/66 för att säkerställa museets framtida utbyggnad beviljades endast 4 — en museilektor, en amanuens, en museitekniker och en museivakt. Denna drastiska nedtrappning av ambitionsnivån för upprustningen av tekniska museet — så utförligt och väl underbyggt dokumenterad i de sakkunnigas utredning — måste betraktas som högst anmärkningsvärd. Som en av många jämförelsepunkter må anföras att de personalförteckningsförda tjänstemännen vid nordiska museet samma budgetår — 1965/66 — upptog 106 befattningshavare. Det kan i detta sammanhang ha sitt intresse att citera de sakkunnigas betänkande i fråga om tekniska museets ställning som centralmuseum och jämförelsen med andra institutioner av liknande karaktär. I utredningen anförs sålunda följande (sid. 39):

Tekniska museets uppgifter som kulturinstitution sammanfaller från principiell synpunkt i allt väsentligt med vad som gäller för landets övriga centralmuseer. Genom sin storlek i fråga om lokaler, föremåls- och arkivbestånd, sitt vittomfattande och betydelsefulla samlingsområde och sina därmed månggrenade förbindelser till en mängd olika intresse- och samhällssektorer är det naturligt att sätta museet i full paritet med de båda kulturhistoriska centralmuseerna Nordiska museet och Historiska museet, liksom med Nationalmuseum och Naturhistoriska riksmuseet på sina respektive områden: dess betydelse som *riksinstitution* torde vara fullt klar. Det står för utredningen på grund därav utom varje tvivel, att museet har en sådan betydelse ur samhällelig synpunkt, att dess bestånd ovillkorligen måste tryggas.

Det statliga stödet till museet fr. o. m. budgetåret 1965/66 medförde dock att museets ekonomi stabiliserades och att en uppbyggnad av museets verksamhet kunde påbörjas i tecknet av förhoppningar om en kommande upprustning i form av ökade personella resurser och höjda anslag.

Sedan museets akuta ekonomiska kris avvägrats genom de statliga driftanslagen företogs en grundlig genomarbetning av museets målsättning och or-

ganisation, och en generalplan för verksamheten under den närmaste tioårsperioden uppgjordes (Generalplan, Tekniska museet. Organisation och verksamhet 1967—1977. Stencil, Tekniska museet). I generalplanen upptas en diskussion om museets målsättning och uppgifter i samhället som utmynnar i riktlinjer för en moderniserad inriktning av tekniska museets funktioner som kulturinstitution. Det slås fast att en väsentlig uppgift i samhället av i dag är att visa hur den snabba tekniska utvecklingen omskapar våra livsbe-tingelser — på gott och ont. Teknikens historia är i hög grad nutidshistoria, samtidigt som den åskådliggör hur vårt land på mindre än hundra år för- vandlats från »Fattig-Sverige» till ett högtstående industriland med en lev- nadsstandard som är en av de högsta i världen. Detaljerade planer läggs fram för att med en genomgripande omgestaltning av museets utställningar i åskådlig och lättillgänglig form visa den tekniska utvecklingen, med tyngd- punkten i dagens skeenden och med det historiska perspektivet som bak- grund. Särskild vikt läggs i generalplanen vid en reorganisation av den utåt- riktade verksamheten, organisatoriskt ledd av museets undervisningsavdel- ning. Man understryker här den stora betydelsen av en väl utbyggd pedago- gisk verksamhet — såväl för utbildningsväsendet som för allmänheten — som med de tekniska hjälpmedel som nu står till buds kan levandegöra mu- seets samlingar och informera om dagens tekniska utveckling med dess åter- verkan på samhället. Vidare framhålles att såväl den teknikhistoriska forsk- ningen som den tekniska kulturvården är starkt eftersatta områden i vårt land — i jämförelse med övriga Europa — och att tekniska museet där har stora uppgifter att fylla som kulturinstitution och centralmuseum. I general- planen påpekas sålunda det väsentliga i att en teknikhistorisk forskning kommer till stånd vid museet, i första hand som en vetenskaplig underbygg- nad till den nya undervisningsavdelningens egen kunskapsförmedling. På lång sikt bör detta utvidgas även till en allmän, mera djupgående forskning inom detta område, som i vårt land är till stora delar obearbetat.

Självfallet har museet en icke obetydlig inverkan på besökande skolelevers framtida val av dels linje på främst gymnasialt stadium och dels yrkesverk- samhet. En ökad satsning på tekniska museet kan bidra till att balansera den nuvarande snedvridningen i skolorna till förmån för tekniskt linjeval.

Museets personal har med stor entusiasm och med arbetsinsatser långt ut- över det vanliga sökt förverkliga generalplanens målsättning och har succes- sivt kunnat lägga en god grund för att genomföra dessa intentioner. Den nya undervisningsavdelningen har kunnat utforma en helt ny uppläggning av så- väl skolvisningarna som demonstrationerna för allmänheten och genomfört en omfattande försöksverksamhet med nya audiovisuella läromedel, bl. a. in- terntelevision. Denna verksamhet torde kunna betecknas som banbrytande i vårt museiväsende. Genom ett anslag av särskilda kulturmedel (1966) om 200 000 kronor har museets föremålsmagasin kunnat moderniseras på ett genomgripande sätt och försetts med rörliga hyllor enligt »kompakt»-system.

met. I samband härmed har företagits en genomgång av museets föremålsbestånd som kunnat ordnas på ett mera ändamålsenligt sätt. Härigenom har grunden lagts för ett effektivare nyttiggörande av samlingarna i linje med generalplanens målsättning.

Flera uppmärksammade separatutställningar har vidare kunnat genomföras, bl. a. »Människan i Kosmos» där sovjetisk rymdteknologi för första gången visades i västerlandet. Tekniska museet har också utfört utställningar på beställning av utomstående, bl. a. Kollegiet för Sverigeinformation i utlandet.

Museets besökssiffror har under de senaste åren stigit i icke obetydlig grad, från ca 80 000 kalenderåret 1964 till ca 150 000 år 1968.

Den stora anspänning som de senare årens utveckling inneburit för museets personal av alla kategorier har kunnat göras i förväntan på ett realiserande av den upprustning av museet som föreslogs av 1964 års sakkunniga och som i princip tillstyrkts av statsmakterna. Den faktiska utvecklingen uppvisar dock en annan bild, vilket framgår av nedanstående uppställning.

Personal- och anslagsutveckling 1965/66—1969/70

	Tjänster, ökning	Anslag, ökning
1965/66		
1964 års utr.	14	999 000
TM	—	—
Dep.	4	400 000 (+400 000 engångs- anslag)
1966/67		
TM	7	329 000
Dep.	of.	89 000
1967/68		
TM	8	404 000
Dep.	1 (ama- nuens)	144 000
1968/69		
TM	2	257 000
Dep.	of.	73 000
1969/70		
TM	3	544 000
Dep.	of.	215 000

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uppdra åt Kungl. Maj:t att inkomma med förslag i enlighet med de riktlinjer 1964 års sakkunniga dragit upp för Tekniska museets framtida utbyggnad.

Stockholm den 28 januari 1969

Gunnar Wallmark (m)